

Ympäristöministeriö

kirjaamo@ym.fi

Viite Lausuntopyyntönnne 20.6.2017

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI JÄTE- LAIN MUUTTAMISESTA

Pirkanmaan ELY-keskus on tutustunut esitysluonnokseen ja esittää siitä lausunto-
naan seuraavaa:

Luonnoksessa on esitetty hallitusohjelman toimeenpanemiseksi tarpeellisia muutoksia yhdyskuntajätehuoltoon, vastuunjaon toteuttamiseen liittyviä muutoksia sekä hankin-
talain ja jätelain yhteensovittamiseen tarvittavia säännöksiä koskien ulosmyyntirajaa. Jätelakiin on tarkoitus tehdä muutoksia myös elohopea-asetuksen muutoksen edellyt-
tämällä tavalla.

Hallitusohjelman mukaisesti kunnilta on tarkoitus rajata vastuu pois sosiaali- ja ter-
veyspalveluissa, koulutustoiminnassa sekä julkisessa hallinto- ja palvelutoiminnassa
syntyvän yhdyskuntajätteen osalta, lukuun ottamatta hallinto- ja palvelutoiminnassa
syntyvää jätettä. Muutos kohdistuu tältä osin jätelain 32 §:ään. Kunnan vastuu jäte-
huollosta on murroksessa meneillään olevan SOTE-uudistuksen että maakuntauudis-
tuksen kautta. SOTE-uudistuksessa sosiaali- ja terveyspalveluiden jätteen on tarkoi-
tus siirtyä maakuntien vastuulle, mikä vähentää kunnan vastattavana olevan jätteen
määrää. Konkreettinen jätteen käsittely on tällä hetkellä keskittynyt suuriin yksiköihin
useiden kuntien vastuulla olevien jätevoimaloiden ja biojätteen käsittelylaitosten
kautta. Jätehuollon keskittyminen suurempiin yksiköihin on parantanut jätehuollon laa-
tua ja mahdollistanut myös paremmin käsittelyinvestoinnit. Kunnan vastuunrajoitus
siirtää jätehuollon järjestämisvastuuta kunnalta jätteen haltijoille. Tämä muutos tuotta-
nee sellaisia rakenteellisia muutoksia nykyiseen jätehuoltojärjestelmään, joita lakieh-
dotuksessa ei ole täysin ennakoitu. Nyt esitettyyn muutokseen tulee vaikuttamaan
myös markkinoiden toiminta. Strategisessa ohjausjärjestelmän kirjauksessa on myös
esitetty, että kunnille jätelaissa annetut yksinoikeudet rajataan asumisessa syntyviin
jätteisiin alueelliset erityispiirteet huomioiden. Ehdotuksessa ei ole konkretisoitu näi-
den alueellisten piirteiden huomioimista. Esimerkiksi haja-asutusalueiden jätteentuot-
tajille saattaa uudistuksesta seurata kielteisiä seuraamuksia, kun toimituspisteet sijait-
sevat kaukana. Jätteiden asianmukaiseen keräykseen toimittamisen vaikeus esimer-
kiksi välimatkojen takia saattaa mahdollisesti lisätä myös vaarallisen jätteen pääty-
mistä muualle kuin asianmukaiseen keräykseen tiheän palveluverkon alueen ulkopuo-
lella.

Lakiehdotuksen tarkoituksena on myös täsmentää kunnan toissijaista vastuuta sekä edellytyksiä tarjota elinkeinoelämälle TSV-palveluita jätehuollon osalta. Tästä säännellään jätelain 33 §:ssä. Tällä hetkellä merkittävä osa kunnan vastaanottamista jätteistä toimitetaan kuntayhtiön julkisena hankintana toteuttamaan kilpailutukseen perustuen yksityisille jätealan yrityksille käsiteltäväksi. Kunnan itsenäistä jätteen käsittelyvastuuta on vähentänyt asteittain viime aikoina kehittynyt tuottajavastuu. TSV-palveluiden tarjoamisvastuun täsmennys saattaa vähentää jätealan yksityisten ja julkisten toimijoiden välillä olevia ristiriitoja jätehuollon järjestämisestä. Täsmennyksessä tulee kuitenkin huomioida TSV-palveluiden edellytysten täyttyminen myös jätelain markkinapuutteen näkökulmasta, sekä huomioida myös kilpailuneutraliteetti että hankintalaki. Tällä hetkellä kuntayhtyminä toimivat jätelaitokset eivät voi lain mukaan hoitaa markkinaehtoista jätehuoltoa, vaan ne ottavat vastaan oman vastuunsa lisäksi vain TSV-palvelun mukaista jätettä. TSV-palveluna vastaanotetun jätteen laatu myös poikkeaa eri jäteyhtiöiden kesken toisistaan. TSV-palveluja koskeva uudistus todennäköisesti lisäisi kunnan jätehuoltoviranomaisen hallinnollista taakkaa. Taakkaa kasvattaisivat ehdotetut täsmennetyt vaatimukset TSV-palvelun edellytysten selvillä olosta. Hallinnollista taakkaa lisäisi myös kunnan vastuun ulkopuolelle jäävien jätteen tuottajien kiinnostus käyttää ehdotettua TSV-mahdollisuutta nykyistä selkeästi laajemmin.

Luonnoksessa on myös esitetty, että kunnan vastuuta koskeva jätelain 42 §:n mukainen poikkeusmenettely muutettaisiin vastaamaan nyt muutettavan 32 §:n mukaista vastuunjakoa. Vastuu tulisi siten koskemaan luonnoksessa esitetyn mukaisesti vain kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvää jätettä. Kyseinen muutos tulee toteuttaa yhdessä jätelain 32 §:n muutoksen kanssa, jotta lain sisäisen systematiikan logiikka säilyy. Esitetty muutos vähentäisi kunnan tekemien poikkeuspäätösten valmistelua ja niistä aiheutuvaa hallinnollista työtä. Muutoksen seurauksena jälkivalvontaan liittyvät tehtävät saattaisivat kuitenkin lisääntyä.

Jätelain muutoksen on tarkoitus kohdistua myös jätelain 44 §:n jätehuoltoa koskeviin kirjapitovelvoitteisiin sekä niihin liittyviin jätteen kuljettajan tiedonantovelvoitteisiin. Jätteen kuljettajien tiedonantovelvoitteita on tarkoitus laajentaa nykyisestä erityisesti TSV-palvelujen osalta. Uudistuksen tarkoituksena on lisätä läpinäkyvyyttä sekä kunnan jätehuoltopalveluihin liittyvän kirjanpitovelvoitteiden että niihin liittyvän jätteen kuljettajan tiedonantovelvollisuuden osalta. Tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti olisi myös ehdotuksen mukaan jatkossa rangaistava teko. Kuntien osalta lakimuutosehdotus sisältää muutoksen tietojen erittelyn tarkennuksen osalta (44 §). Tätä muutosta vastaavasti tulee myös jätteen kuljettajien kirjanpitovelvollisuutta täsmentää kuntien velvollisuutta vastaavasti. Muutos vaikuttaisi käytännössä eniten pienimpiin kuljetusyrityksiin, joilla ei ole tilintarkastusvelvollisuutta. Nämä kuljettajat joutuisivat ehdotuksen myötä maksamaan ulkopuoliselle tilintarkastajalle tietojensa oikeellisuuden varmentamisesta. Näiden kuljettajien ja siten tämän vaikutuksen laajuus on tosin epäselvä. Kokonaisuutena tarkastellen jätetietojen tarkempi seuranta on toiminnan kokonaisuutena kehittämisen kannalta tarpeellinen uudistus.

Jätelailla on tarkoitus säätää myös jätealalle oma markkinaehtoista toimintaa koskeva pysyvä ulosmyyntiraja (10 %). Muutos poikkeaa hankintalaissa (1397/2016) säädetystä sidosyksikkösäännöistä. Jätelain muutoksen myötä elinkeinoelämä tulee riippuvaisemmaksi markkinoilla olevien palveluiden saatavuudesta. Jätehuollon toimivuuden turvaamiseksi olisikin olennaista, että kunta voi tarjota TSV-palveluita elinkeinoelämän toimijoille markkinapuutetilanteessa. Kunnan jätehuoltoyhtiöiden toiminnan sopeuttaminen tiukentuviin ulosmyyntirajoihin voisi heikentää kunnan mahdollisuuksia TSV-palvelun tarjoamiseen. Markkinaehtoinen toiminta auttaa osaltaan kunnan jätehuoltoyhtiötä ylläpitämään valmiutta TSV-palveluun, jonka määrää ja laatua on vaikea muuttuvissa markkinatilanteissa ja olosuhteissa riittävällä varmuudella ennakoita. Tällä hetkellä 10 %:n ulosmyyntiraja ylittyisi vaikutusarvioinnin mukaan noin 56 %:lla kunnan jätehuoltoyhtiöistä. Kunnan vastuuta pienennettäessä myös niiden liikevaihto pienenee, mikä lisää lainsäädäntömuutoksen vaikutusta verrattuna nykytilanteeseen. Kumuloituva vaikutus taas vähentää markkinaehtoista ulosmyyntiä tilanteessa, jossa kunnan vastuu jätehuollosta kaventuu.

Asia on käsitelty Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastuualueen ympäristönsuojeluyksikössä.

Lisätietoja asiasta antaa: Maria-Pia Karppela p. 0295 036 142

Yksikön päällikkö

Tuija Sievi-Korte

Lakimies

Maria-Pia Karppela

